

*Τι είμαστε: Έξι μητέρες είμαστε
απ' την Κύπρο κι απ' το Βιετνάμ
και από την Καμποτζία και την Αφρική.
Έξι μητέρες που σας κρατάμε στα κεφάλια μας.*

(Κύπρια Ειδώλια, 1980: Άπαντα Α', 648)

Με την υπαινικτική αναφορά στις μητέρες της Κύπρου και τον παραλληλισμό τους με άλλες πονεμένες μάνες από διάφορες περιοχές της γης προβάλλεται η οικουμενική διάσταση του κυπριακού δράματος: αντίθετα στην ιδιωματική στιγμή «Ο Πενταδάκτυλος προς Τούρκους Εισβολείς» προβάλλονται η εντοπιότητα και η ιθαγένεια ως στοιχεία που «οπλίζουν» το προσωποποιημένο βουνό με θάρρος και παρρησία, στοιχείο που λειτουργεί αντιστιχτικά σε σχέση με τη θεματική της ήττας και της ματαίωσης, που είδαμε πιο πάνω σχολιάζοντας τα ποιήματα του Μόντη για τους νεκρούς ήρωες:

Ο ΠΕΝΤΑΔΑΚΤΥΛΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ ΕΙΣΒΟΛΕΙΣ

*Μεμ με θεωρείτε χαμηλόν τζ' έτσι καλοσυνάτο(ν)
τζ' όσος είμαι 'πουπάνω που την γην
είμαι τζαι δκνο φορές 'πουκάτω.*

(ΣΓ', 139)

Αν το νόημα της πιο πάνω αυστηρής προειδοποίησης του Πενταδάκτυλου προς τους κατακτητές είναι η διεκδικηση της ελευθερίας, η ίδια η ελευθερία στην ποίηση του Μόντη – όπως άλλωστε και όλες οι άλλες έννοιες και ιδέες

- αποκαθλώνεται από το ιερό της βάρσο, όχι για να αμφισβητηθεί η αξία της, αλλά για να διαφανεί η ανθρώπινη μικροπρέπεια και αναξιοσύνη που συντελούν στη νόθευση και στην καταστρατήγηση της ελευθερίας. Στο ποίημα «Ύμνος προς την ελευθερίαν - 1968, 1969, 1970», που ο Μ. Πιερής το θεωρεί ένα «ανατρεπτικό αντιποίημα»⁵⁴ η προσωποποιημένη ελευθερία εμφανίζεται απογοητευμένη από τους ανθρώπους και δύσπιστη για όσα της υπόσχονται. Προφανώς η αρρώστια, ο κεφαλόπονος και η απουσία της ελευθερίας από την παρέλαση συνδέονται άμεσα με την κακομεταχείριση που υπέστη από τους ανθρώπους οι οποίοι την επικαλούνται:

ΥΜΝΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ - 1968, 1969, 1970

Στροφή πρώτη

*Μας ξέρει καλά πια, λέει η λευτεριά
και δεν μας πιστεύει.*

Θ' αλλάξει όνομα, λέει η λευτεριά,

θ' αποσύρει τ' αγάλματά της,

«Αφήστε με ήσυχη», λέει,

«Ημαρτον επιτέλους μαζί σας,

τ' ήταν αυτό

τ' είν' αυτό;

[...]

(*Εν Λευκωσία τη ...*, 1970: *Άπαντα Α'*, 511-512)

⁵⁴ Μ. Πιερής, «Ο Κώστας Μόντης και η λογοτεχνική παράδοση: Διάλογος και αντίλογος», *Η Λέξη* 13 (Ιαν.-Φεβρ. 1996) 116-8.